

УДК 378.4(430-21)
DOI: 10.24144/2524-0609.2019.45.94-98

Клепар Марія Василівна
кандидат педагогічних наук
доцент кафедри міжнародних відносин
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
м.Івано-Франківськ, Україна
mklepar10@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3545-411X>

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ В УКРАЇНІ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Анотація. Сьогодні міжнародні відносини – галузь знань гуманітарної сфери, вартість якої постійно зростає. Актуальність дослідження означеної у назві статті проблеми визначаємо у двох аспектах: теоретико-методологічному, що полягає у недостатньому рівні її дослідження в українській педагогічній науці, та освітньо-педагогічному, що обумовлюється потребою адекватного визначення понять, категорій, термінів для об’єктивного дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців-міжнародників у системі вищої освіти України та науково-методичного обґрунтованого організаційно-педагогічного і адміністративного керівництва цим процесом.

Мета статті полягає у здійсненні спеціального всебічного аналізу термінологічного апарату дослідження професійної підготовки студентів, що навчаються за різними спеціальностями галузі знань «Міжнародні відносини» у закладах вищої освіти України. У процесі науково-дослідницької роботи використано загальнонаукові методи (аналіз і синтез, індукція і дедукція, узагальнення і порівняння та ін.) та дисциплінарно-педагогічні і міждисциплінарні: контент-аналіз, дискурс-аналіз, системно-структурний, структурно-функціональний, порівняльний тощо.

Результати дослідження полягають у визначенні основної особливості терміносистеми дослідження професійної підготовки майбутніх фахівців-міжнародників, що ґрунтується на міждисциплінарному підході; виокремленні її чотирьох основних груп понять, категорій, термінів, які мають забезпечувати: 1) з’ясування загальнонаукових, операційно-інструментальних і теоретико-прикладних аспектів дослідження; 2) тлумачення необхідних для його проведення аспектів міжнародних відносин; 3) вивчення основних складових феномену вищої професійної освіти; 4) дефініціювання теорії і практики професійної підготовки (навчання і виховання) студентів та процесу організації неперервної освіти загалом; здійсненні докладного аналізу дефініцій третьої групи понять і термінів за структурно-функціональною ознакою.

Ключові слова: професійна підготовка; компетентність; професія; професійна освіта; студенти-міжнародники.

Вступ. Поняттєво-категорійний апарат (терміносистема) – важливий складник методології кожного наукового, зокрема історико-педагогічного дослідження. Розглядаємо його як операційно-дослідницький інструмент, що забезпечує адекватну ретрансляцію наукових знань та відображає реальне сутісно-змістове наповнення освітньо-педагогічних й інших суспільних процесів і явищ. Наукова та практична актуальність і значущість заявленої у назві статті проблеми полягають у недостатній науково-теоретичній розробці терміносистеми вищої професійної освіти, що виявляється у довільному вживанню різних, навіть базових понять і термінів. Це призводить до неадекватної ретрансляції наукових знань та ускладнює організацію освітньо-виховного процесу, зокрема й студентів-міжнародників у закладах вищої освіти (ЗВО) України. Тому сучасний рівень методологічних знань і розвитку української й зарубіжної гуманітаристики потребує розгляду цієї проблеми через призму наукового дискурсу та пошуку оптимальних дефініцій для формулювання теоретичних положень, ідей, висновків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та формулювання мети дослідження. У 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст. нагромадився значний доробок з теорії і практики організації і проведення науково-педагогічного дослідження, зокрема у розрізі наукового дискурсу розроблено його методи, методологічні підходи, поняттєво-категорійний апарат (В. Вихрущ, С.Гончаренко, І. Зязюн, В. Краєвський, Т. Кристопчук, А. Новіков, С. Сисоева, І.Соколова, М. Скаткін та ін.). Окремі науково-теоретичні аспекти проблеми професійної підготовки студентів-міжнародників у вишах України і зарубіжжя (загальний

зміст, методи, форми тощо) порушено у працях ГДжунса, К.Істоміної, К.Кнайппера, Н.Муқан, В.Третька та ін. Виходячи з аналізу цих напрацювань, вважаємо, що означена в назві статті проблема потребує подальшого поглибленого вивчення.

Тому в статті ставимо за мету здійснити спеціальний всебічний аналіз термінологічного апарату дослідження професійної підготовки студентів, що навчаються за різними спеціальностями галузі знань «Міжнародні відносини» у закладах вищої освіти України. Означена мета передбачає розв’язання таких завдань: а) з’ясування особливостей цієї терміносистеми; б) здійснення її поділу на окремі складові; в) поглиблену характеристику понять і термінів, що стосується феномену вищої професійної освіти. У процесі науково-дослідницької роботи було дві основні групи методів: використано загальнонаукові методи (аналіз і синтез, індукція і дедукція, узагальнення і порівняння та ін.) та дисциплінарно-педагогічні і міждисциплінарні (контент-аналіз, дискурс-аналіз, системно-структурний, структурно-функціональний, порівняльний тощо).

Виклад основного матеріалу. Важливою особливістю терміносистеми дослідження професійної підготовки студентів-міжнародників у ЗВО України є міждисциплінарний підхід, що передбачає осмислення і врахування комплексу знань і науково-теоретичних підходів до вивчення історико-педагогічної науки та міжнародних відносин. В такому ракурсі з’ясовуються й основні науково-теоретичні аспекти досліджуваної проблеми, представлені різними гуманітарними дисциплінами (філософія, психологія, політологія, соціологія, історіографія тощо) та галузями педагогічної науки (дидактика, теорія та історія

професійної освіти, компаративістика, педагогіка вищої школи, соціальна педагогіка та ін.).

Виходячи з характеру і тематично-змістовної спрямованості професійної підготовки студентів-міжнародників у ЗВО України, сукупність понять, категорій, термінів, пов'язаних із дослідженням цієї проблеми умовно поділяємо на чотири основні групи що мають забезпечувати: а) з'ясування загальнонаукових, операційно-інструментальних і теоретико-прикладних аспектів дослідження (поняття «ідея», «теорія», «концепція», «парадигма», інші, що стали предметом широкого наукового дискурсу); б) тлумачення різних аспектів міжнародних відносин, що визначають зміст підготовки фахівців у цій галузі; в) вивчення основних складових феномену вищої професійної освіти; г) дефініціювання теорії і практики професійної підготовки (навчання і виховання) студентів та процесу організації неперервної освіти загалом.

З'ясування першої, другої і четвертої груп дефініцій потребує окремого розгорнутого аналізу у розрізі теорії і практики педагогічної науки та галузі міжнародних відносин, тому зосереджуємо увагу на розгляді третього чи не найбільш важливого компоненту, що стосується феноменів професійної підготовки і професійної освіти.

Поняття «підготовка» у різнопрофільних дослідженнях вживається у різних сутнісно-змістових значеннях. В спеціальній літературі спостерігаємо еволюцію його тлумачення, яка полягає у переході від традиційно вузького, зокрема притаманного радянській педагогіці розуміння поняття «підготовка» як сукупності спеціальних знань, умінь, навичок, особистісних якостей, норм поведінки, соціального досвіду, що забезпечують можливість успішного виконання професійних обов'язків (Енциклопедія, 1998; Теоря, 2009), до його більш широкого дефінітивного визначення. Воно, крім того, передбачає «компетентність» і «готовність» до їхньої реалізації на практиці (Енциклопедія, 1998) та акцентує на тому, що підготовка – це певний «результат навчання» (Педагогічний словник, 2001) і неперервний процес, тобто, передбачає самоосвіту (Ничкало, 2001). Позитивним явищем є відмова науковців від вживання понять «навчання» і «підготовка» як тотожних, адже, попри певну діяльнісно-функціональну схожість, вони позначають відмінні за змістом і характером процеси.

Синтезуючи науковий досвід, у цьому дослідженні поняття «підготовка» трактуємо і вживаємо у широкому сенсі: як неперервний процес цілеспрямованого формування у майбутніх фахівців з міжнародних відносин професійних знань, умінь, навичок, досвіду, особистісних якостей та готовності до їхнього ефективного творчого використання у практичній діяльності, а також самоусвідомлення потреби у постійній всебічній самоосвіті й самовдосконаленню.

Інші базові поняття і категорії дослідження «переломлюються» через прикметник «професійний», який у науково-педагогічній (Г.Васянович, А.Лігоцький, Л.Максимчук, Н.Ничкало, В.Погрібна, Т.Рогова, А.Цина та ін.) і довідниковій (Енциклопедія, 2008; Енциклопедія, 1998; Педагогічний словник, 2001; Вишнякова, 1999) літературі вживається у широкому спектрі значень.

Відзначимо основні з них з позицій досліджуваної проблеми: а) професійна орієнтація – система заходів щодо надання молоді допомоги у виборі професії; б) професійний вибір – обстеження і відбір працівників на предмет визначення їхньої профпридатності; в) професіоналізація – процес оволодіння певною професією як основного виду суспільної діяльності, що відбувається під час навчання у ЗВО та

при переході у лави професіоналів; г) професійність – властивість, фаховий рівень фахівця, подекуди вживається як синонім поняття «компетентність»; г) професіонал – кваліфікований, конкурентоспроможний фахівець, знавець своєї справи; д) професіограма – наукове дослідження (обстеження, моніторинг) на предмет виявлення фахових і особистісних якостей, характеристик, що можуть використовуватися у профорієнтації та для визначення рівня підготовки майбутнього, дипломованого та досвідченого фахівця. Важливо правильно і виважено вживати ці й близькі їм за значенням дефініції, щоб адекватно і виразно передавати різні сутнісно-змістові аспекти процесу підготовки майбутніх фахівців до виконання професійних обов'язків. Розмаїття рефлексій цього компоненту терміносистеми дослідження фокусує поняття «професія» під яким у широкому значенні розуміють вид трудової діяльності, що потребує від людини, яка ототожнюється з нею, відповідного рівня підготовки і кваліфікації. Поточнюючи його зміст, науковці акцентують на тому, що професія передусім характеризує рівень підготовленості особи до виконання певних професійних функцій (Погрібна В., 2008).

Складні супідрядні складні терміносистеми дослідження потребують її розгляду через призму офіційних нормативно-правових документів. Базові орієнтири для розуміння категорії «професійна підготовка» дають «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013) та Закон України «Про вищу освіту» (2014), де вона визначається як здобуття кваліфікації за відповідними напрямом підготовки або спеціальністю (Закон, 2014) та як підготовка висококваліфікованого, конкурентоздатного на ринку праці фахівця відповідного рівня і профілю, що вільно володіє своєю професією і здатний ефективно працювати за своєю на рівні світових стандартів (Національна, 2013).

У науковій літературі ця категорія трактується у ширшому дефінітивному полі, що зумовлюється її об'єктивною змістовою багатовекторністю та завданнями конкретних досліджень. Авторитетні українські і зарубіжні вчені визначають професійну підготовку у схожому ключі як комплекс необхідних знань, спеціальних умінь і навичок, особистих цінностей і характеристик, що дозволяють здійснювати професійну діяльність в обраній сфері (Вишнякова, 1999) та як процес формування сукупності фахових, знань, умінь, навичок та атрибутів, норм поведінки і трудового досвіду, які забезпечують можливість успішної професійної діяльності (Ничкало, 2008).

Важливий ракурс у загальній картині термінологічного простору розкриває таке широковживане поняття, як «професійна діяльність». Воно трактується науковцями у більш або менш вузьких соціальних і психолого-педагогічних ракурсах як: особливий вид соціальної діяльності, спрямованої на передачу нагромадженого людством культурного досвіду та створення умов для особистісного розвитку і підготовки до виконання соціальних ролей, визначених у суспільстві та створення професійно важливого продукту діяльності (В.Сластьонін); система взаємозалежних дій, операцій, виконуючи які працівники одержують необхідні для життя «навмисні результати» (В.Погрібна); як цілеспрямована багатоступенева активність особи з формування смислотвірних мотивів, ціннісних орієнтацій та результати професійного продукту (А. Семенова) та ін.

Аналіз спеціальних методологічних та різнопрофільних студій показує, що категорії «професійна підготовка», певною мірою «професійна підготовка» та «професійна освіта» часто вживаються в одному

змістовому ключі, як тотожні. Така ситуація пояснюється широким дефінітивним полем оперування поняттям «освіта» в науково-академічному та суспільно-побутовому лексиконі. Між цими категоріями є багато спільного, якщо розглядати освіту у широкому сенсі як процес і результат засвоєння особистістю певної системи наукових знань та практичних умінь і навичок, що пов'язані з рівнем розвитку її розумово-пізнавальної діяльності й та набутими морально-естетичними й іншими соціальними якостями (Енциклопедія, 2008). Однак ці лінії перетину розходяться, якщо розглядати феномен освіти як сферу соціального життя, що крім власне освітньої (навчальної), виконує людинотворчу, розвивальну, виховну, ціннісну й інші специфічні функції та органічно пов'язана із самоосвітою, самонавчанням, самовихованням і передбачає ведення громадської культурно-просвітницької праці (Енциклопедія, 2008).

З цих позицій підходимо до з'ясування такої базової категорії дослідження, як «професійна освіта». З аналізу репрезентативного наукового доробку (Андрущенко & Зязюн, Кремень, 2003; Ничкало, 2001, 2008; Батишев, 1998; Вишнякова, 1999) впливають основні підходи і акценти, згідно з якими її розуміємо як: процес і результат професійного становлення, розвитку особистості, що супроводжується оволодінням знаннями, вміннями, навичками з конкретної професії і спеціальності; обумовлений потребами суспільства, держави, особистості неперервний процес цілеспрямованого професійно-особистісного розвитку і самовдосконалення фахівця, задля розширення можливостей для якісного виконання обов'язків у межах певної професії або зміни сфери професійної діяльності; засіб самореалізації, самоствердження й самовираження особистості та її соціальної адаптації і самозабезпечення за умов ринкової економіки; підготовленість (готовність) особи до ведення певної професійної діяльності, засвідчена документом (атестатом, дипломом) про закінчення навчального закладу за певним фахом (спеціальністю, спеціалізацією) тощо.

Зазначені характеристики професійної освіти не вичерпують її сутнісний зміст, однак, з нашого погляду загалом стосуються вищої професійної освіти. Хоча у сучасних нормативних документах України не має чіткого розмежування понять «професійна освіта» і «професійно-технічна освіта», вони досить виразно окреслюють їхню сутність. В одному ключі їх трактує новий Закон України «Про освіту» (2017).

У ст. 15 «Професійна (професійно-технічна) освіта» її мета визначається як «формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя» (Закон, 2017). Таке загальне тлумачення сприйнятливим і щодо гуманітаріїв у сфері вищої освіти, але положення документу не поточують цього аспекту.

Закон України «Про вищу освіту» (2014) абстрагується від трактування професійної освіти, але дає визначення важливого для нашого дослідження поняття «зміст професійного навчання», що включає первинну професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації робітників (Закон, 2014). Воно, також орієнтоване на «технарів», а не гуманітаріїв, але дає важливі методологічні для визначення основних аспектів процесу професійного навчання фахівців-міжнародників. Цей Закон дає базове визначення терміну «вища освіта» як сукупності систематизованих знань, умінь і практичних навичок,

способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у ВНЗ у певній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти (ст. 1).

У наступних положеннях документа окреслюються стрижневі параметри її реформування і розвитку на різних структурно-функціональних рівнях (Закон, 2014), що дає важливі орієнтири для комплексного дослідження професійної підготовки майбутніх міжнародників у ЗВО України. До слова, таке трактування виглядає більш комплексним і досконалім, ніж у Закону України «Про вищу освіту» 2002 р., де вона тлумачилася головно під кутом набуття вищої кваліфікації з певної спеціальності (ст. 1) (Закон, 2002). Це суперечило чинному тоді Закону України «Про освіту», згідно з першим положенням якого її мета визначалася: «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства».

Позаяк чинні нормативно-правові акти України фактично не дають цілісного трактування поняття «вища професійна освіта», для його з'ясування апелюємо до результатів наукових студій (В.Андрущенко, І.Зязюн, В.Журавський, К.Корсак, В.Кремень, В.Нікіфоров, Н.Ничкало, А.Суригін та ін.). Їхній узагальнюючий аналіз засвідчує, що воно передусім вживається для позначення процесу освітньої підготовки особи, яка прагне здобути вищу кваліфікацію для виконання певних професійних обов'язків. Акцентується на тому, що вища професійна освіта спрямована на отримання людиною знань, умінь, навичок та формування, вдосконалення її особистісних якостей, узгоджених із обраною професією, спеціальністю.

З означених позицій вищу професійну освіту у загальних рисах можна визначити як важливу складову системи освіти і соціально-державного інституту, що забезпечує різнобічну підготовку, виховання і набуття молодію генерацією відповідних компетентностей, особистих якостей, необхідних для розв'язання майбутніх професійних завдань згідно обраним фахом, спеціальністю і спеціалізацією та неперервне підвищення професійної кваліфікації й засвоєння нових видів професійної діяльності.

Зважаючи на зміст, характер, розмаїття підходів і трактувань означених компонентів поняттєво-категорійного апарату дослідження, професійну підготовку фахівців з міжнародних відносин у системі вищої освіти України визначаємо як багатоаспектний, цілеспрямований, соціально, педагогічно і професійно детермінований процес підготовки висококваліфікованих, конкурентоздатних фахівців-міжнародників відповідного рівня вищої освіти та спеціалізації, що забезпечує формування професійної компетентності як сукупності спеціальних знань, умінь, навичок і особистісних якостей, цінностей, які стверджують здатність ефективно працювати за фахом на рівні світових стандартів та готовність творчо розв'язувати завдання навчальної й професійної діяльності і по-стійно усвідомлено самовдосконалюватися й підвищувати рівень своєї професійної культури.

Висновки. Сучасна педагогічна наука й інші галузі гуманітаристики напрацювали достатній дефінітивний ресурс для розробки поняттєво-категорійного апарату дослідження професійної підготовки студентів-міжнародників у ЗВО України. Він має міждисциплінарний характер та позначається розмаїттям понять і термінів, які відображають загальнонаукові аспекти дослідження, певні компоненти міжнародних відносин, системи вищої професійної освіти та теорії і практики навчання і виховання у вищій школі.

Список використаної літератури

- Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: монографія / [В.П.Андрущенко, І.А.Зязюн, В.Г.Кремень та ін.]. Київ: Наукова думка, 2003. 853 с.
- Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г.Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
- Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.14 р. № 1556-VII. *Голос України*. 2014. № 35-36. Спецвипуск.
- Закон України Про вищу освіту. 17.01.2002 р., № 2984-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 20. Ст.134.
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Схвалено Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013. zakon.rada.gov.ua/go/344/2013 (дата звернення: 20.09.2018).
- Ничкало Н.Г. Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2001. Вип. I. С.9–22.
- Ничкало Н.Г. Розвиток професійної освіти і навчання в контексті європейської інтеграції. *Педагогіка і психологія*. 2008. № 1. С. 57–69.
- Погрібна В.Л. *Соціологія професіоналізму*: монографія. Київ: Алерта: КНТ: ЦУЛ, 2008. 336 с.
- Педагогічний словник / за ред. М.Д.Ярмаченка. Київ: Педагогічна думка, 2001. 514 с.
- Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради*. 2017. №38–39. Ст.380.
- Теория и практика высшего профессионального образования. Термины, понятия и определения: учеб.-методич. пособ. В.И.Никифоров, А.И.Сурыгин. Санкт-Петербург: Изд-во Политехн. ун-та, 2009. 141 с.
- Вишнякова С.М. *Профессиональное образование: словарь. Ключевые понятия, термины, актуальная лексика*. Москва: НМЦ СПО, 1999. 538 с.
- Энциклопедия профессионального образования: В 3-х томах / Под ред. С.Я.Батышева. Москва: АПО, 1998. URL: <https://www.anovikov.ru/dict/epo.pdf> (дата звернення: 04.03.2019).

References

- Andrushchenko, V.P., Zyazyun, I.A., & Kremen, V.G. et al. (2003). *Neperervna profesiina osvita: filosofii, pedahohichni paradymy, prohnaz* [Continuous vocational education: philosophy, pedagogical paradigms, forecast]. Kyiv: Naukova Dumka [in Ukrainian].
- Batyshev, S.Ya. (Ed.) (1998). *Entsyklopediia professyonalnoho obrazovanyia: V 3-kh tomakh* [Encyclopedia of professional education: In 3 volumes]. URL: <https://www.anovikov.ru/dict/epo.pdf>. (last accessed: 04.03.2019)
- Kremen, V.H. (Ed.) (2008). *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of Education]. Kyiv: Yurincom Inter [in Ukrainian].
- Natsionalna stratehiia rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku. Skhvaleno Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 25 chervnia 2013 roku № 344/2013 [National strategy for the development of education in Ukraine until the year 2021. Approved by the Decree of the President of Ukraine dated June 25, 2013 No 344/2013]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/344/2013>. (last accessed: 20.09.2018)
- Nychkalo, N.G. (2001). Neperervna profesiina osvita yak filosofska ta pedahohichna katehoriia [Continuous vocational education as a philosophical and pedagogical category]. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 1, 9-22. [in Ukrainian].
- Nychkalo, N.G. (2008). Rozvytok profesiinoi osvity i navchannia v konteksti yevropeiskoi intehtatsii [Development of vocational education and training in the context of European integration]. *Pedagogy and psychology*, 1, 57-69. [in Ukrainian].
- Nykyforov, V.Y., & Suryhyn, A.Y. (2009). *Teoriya i praktyka vyssheho professyonalnoho obrazovanyia. Ternyny, ponyatiya y opredeleniia*. [Theory and practice of higher vocational education. Terms, concepts and definitions]. St. Petersburg: Polytechnic University [in Russian].
- Pohribna, V.L. (2008). *Sotsiologhiia profesionalizmu* [Sociology of professionalism]. Kyiv: Alerta: CST: ZUL [in Ukrainian].
- Vyshnyakova, S.M. (1999). *Professyionalnoje obrazovanye: slovar. Kliucheve ponyatiya, ternyny, aktualnaia leksyka* [Professional education: vocabulary. Key concepts, terms, actual vocabulary]. Moskva: NMC SPO [in Russian].
- Yarmachenko, M.D. (Ed.) (2001). *Pedahohichni slovnyk* [Pedagogical Dictionary]. Kyiv: Pedagogichna Dumka [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu». (2017). [The Law of Ukraine «On Education»]. *Information from the Verkhovna Rada*, 38-39, art.380.
- Zakon Ukrainy Pro vyshchu osvitu. 17. 01. 2002 r. № 2984-III [Law of Ukraine on Higher Education. 17. 01. 2002, No. 2984-III]. (2002). *Information from the Verkhovna Rada of Ukraine*, 20, art. 134 [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 01.07.14 r. № 1556-VII [Law of Ukraine «On Higher Education» dated 01.07.14, No. 1556-VII]. (2014). *Voice of Ukraine*, 35-36. Special issue [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.03.2019 р.
Стаття прийнята до друку 28.03.2019 р.

Клепар Мария

кандидат педагогических наук,
доцент кафедры международных отношений
Прикарпатского национального университета
имени Василия Стефаника, Ивано-Франковск, Украина

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА СТУДЕНТОВ-МЕЖДУНАРОДНИКОВ В УКРАИНЕ: К ПОСТАНОВКЕ ПРОБЛЕМЫ

Аннотация. Международные отношения – это область знаний гуманитарной сферы, значение которой постоянно растет. Актуальность исследования обозначенной в названии статьи проблемы определяется в двух аспектах: теоретико-методологическом, обусловленном недостаточным уровнем ее исследования в украинской педагогической науке, и образовательно-педагогическом, что проявляется в необходимости адекватного определения понятий, категорий, терминов для объективного исследования проблемы профессиональной подготовки будущих специалистов-международников в системе высшего образования Украины и научно-методического обоснованного организационно-педагогического и административного руководства этим процессом.

Цель статьи заключается в осуществлении специального всестороннего анализа терминологического аппарата исследования профессиональной подготовки студентов, обучающихся по разным специальностям отрасли знаний «Международные отношения» в учреждениях высшего образования Украины. При подготовке исследования использованы общенаучные методы (анализ и синтез, индукция и дедукция, обобщение

и сравнение и др.), дисциплинарно-педагогические и междисциплинарные: контент-анализ, дискурс-анализ, системно-структурный, структурно-функциональный, сравнительный и др.

Результаты исследования заключаются в выяснении основной особенностью терминосистемы исследования профессиональной подготовки будущих специалистов-международников, основанной на междисциплинарном подходе, определении её четырех основных групп понятий, категорий, терминов, которые должны обеспечивать: 1) выяснение общенаучных, операционно-инструментальных и теоретико-прикладных аспектов исследования; 2) толкование необходимых для его проведения аспектов международных отношений; 3) изучение основных составляющих феномена высшего профессионального образования; 4) выбор дефиниций для изучения теории и практики профессиональной подготовки (обучения и воспитания) студентов и процесса организации непрерывного образования в целом; подробном анализе дефиниций третьей группы категорий по структурно-функциональному признаку.

Ключевые слова: профессиональная подготовка; компетентность; профессия; профессиональное образование, студенты-международники.

Klepar Maria

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Department of International Relations of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

PROFESSIONAL TRAINING FOR STUDENTS OF INTERNATIONAL RELATIONS SPECIALITIES IN UKRAINE: TO THE ISSUE

Abstract. International relations is the branch of knowledge of the humanitarian field, the value of which is constantly growing. Relevance of the research are defined in the title challenges you in two aspects: theoretical, methodological, caused by insufficient study of Ukrainian in educational science and educational and pedagogical, which is due to the need of adequate definitions, categories, time for an objective study on training future international experts in the system of higher education of Ukraine and scientifically-methodologically grounded pedagogical and administrative and managerial leadership of this process. The purpose of the article is the implementation of a special comprehensive analysis apparatus terminology research training of students enrolled in the various field of knowledge «International Relations» in higher education in Ukraine. The research uses general scientific methods (analysis and synthesis, induction and deduction, generalization and comparison, etc.); disciplinary and interdisciplinary pedagogical, content analysis, discourse analysis, systemic and structural, structural and functional comparative more. Results of the study is to clarify the main feature of terminology research training of future specialists in international affairs based on an interdisciplinary approach, identifying four main groups of concepts, categories, terms must provide: 1) clarify the general, operational and instrumental theoretical and applied aspects of research; 2) interpretation of the aspects of international relations necessary for its implementation; 3) studying the main components of the phenomenon of higher vocational education; 4) defining the theory and practice of vocational training (training and upbringing) of students and the process of organization of lifelong learning in general; a detailed analysis of the definitions of the third group on a structural and functional basis.

Key words: vocational training; competence; profession; vocational education; international relations specialities students.